

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ Н. Ненадовићъ.

Теч. IV.

Овај листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика.

№ 87.

ПУТОВАНЬ КРОЗЪ СРБИЮ.*)

1432. и 1433. год.

(Одъ Господ. Јована Ристића.)

Око 1432. год. кренуо се у Палестину Французъ едандъ, кога ће намъ записке одъ велике користи бити. Бертрандонъ де ла Брокіеръ, великашъ Филипа Доброгъ, херцога бургонскогъ, враћаюћи се 1433-ће године са ацидука, ударіо е преко Србіе, коя е онда подъ деспотомъ Ђурђемъ Бранковићемъ Смедеревцемъ безъ снаге и поштована іоштъ о концу свое независимости висила. Брокіеръ е слабъ писацъ, али мужъ поштень и разуманъ; онъ суди ладно и разборито и, као ритеръ, пише са особитомъ наклоности о коньима, градовима и оружію. Безпристрастность Брокіерова могла бы и данъ даньїй многога постигати.

Онись путованя његовогъ, кога се преписъ еданъ у царской библиотеки у Паризу подъ 10.264-имъ броемъ храни, доста е сувопаранъ, еднообразанъ и у писаню собствены имена погрешанъ и несљдственъ; али е одъ велике важности за повестницу и земљописъ Турске и Србіе. Я самъ изъ њѣга петъ табака исписао и ставићу овде што се насъ непосредственно тиче. У преводу одъ ступію самъ одъ оригинала само у томе, што самъ разметнуте ставове у редъ довести морао; но наивность његовога слога, мыслимъ, да самъ верно сачувао.

„Кадъ се крену изъ Софіе, я поћо на коню крозъ оно полъ, о коме реко да трае 60 миля. Ова е земля добро заселъна Бугарима, кои су Христїани закона грчкогъ. Затимъ ућо у еданъ горовитый край и стиго у варошь, по имену Пиротъ. Онъ лежи у равницы на реки Нишави и не затворенъ (т. е. зидовима ограђенъ), али има на едномъ поузвишеномъ месту градићъ, кои съ едне стране доваћа до реке а съ друге до едне велике баре. Ово е место спрѣбу прибрежїя едне горе и само мало има Турака.“

„Пошавши одъ Пирота, проћо іоштъ неке горе и доћо опетъ на поменуту реку, коя тече крозъ едну долину, лежећу између две лесе планине. На подножію едне одъ овы има варошь оборены зидина и уобште сва разрушена; она се зове Исвуріеръ. Затимъ путова мало крозъ исту долину и прећо едну доста високу гору, преко кое, и ако е незгодна за прелазакъ, и кола и тарнице иду.“

„Кадъ прећо поменуту планину, сићо у едну красну землю, лежећу између гора дужъ поменуте реке Нишаве, коя се ту преко едне ћупріе прелази и на којой има варошь, по имену Нишъ. Ова е варошь припадала деспоту одъ Србіе, али има петъ година како е Турцы на силу узеше и сву е разрушише: она лежи у прекраснымъ краевима, гди многїй пириначъ расте; а имала е на рецы и лепъ замакъ, по онъ е садъ разоренъ.“

„А кадъ поћо изъ Ниша, поче путовати крозъ веома лесе пределе дужъ поменуте реке, кою прећо на скели и наћо іоштъ лепы равница, добро заселъни людма и селима. Затимъ остави поменуту реку и те равнице и удари крозъ едну велику шуму преко брегова, не велики али збогъ дрва незгодны за прелазакъ, и стиго у варошь, коя се зове Крушевацъ. И тако се наврши десетъ дана одкако остави Ђдрене.“

„Поменута варошь одстои на едну милю одъ реке, коя дели Бугарску одъ Расіе или Србіе: што е све едно. Турцы е освоише пре шесть година. Она е мала и врло добро ограђена двогубимъ зидовима, кои су повръ бойница порушени; и имала е малу кулу, коя е садъ разорена. У Крушевцу быяше капетанъ одъ овога края, кои држи одъ Влашке па до Славоніе, врло велике земљ; а име му Синанъ-бей или Синанъ бей. Онъ живи найвише у овой вароши; и рекоше ми да е быо Гркъ, и да е човекъ паметанъ, и да непіе вино као други. Турчинъ (султанъ) му е дао савъ тай край; а онъ непушта у одсуству своме никога да преће преко реке, кои не бы имао исправциу одъ султана или одъ господара Грчке“. Синанъ-бея сви слушаю и боє га се; а рекоше ми да е и јонакъ човекъ.“

„Кадъ остави Крушевацъ, прећо преко речене реке Мораве на скели и ућо у земљ деспота одъ Расіе или Србіе. Што е съ оне стране реке, то е турско; а што е одовудъ, припада деспоту, кои за то плаћа на годину по педесетъ иляда дуката трибута.“

„Кадъ се превезо преко Мораве, наћо прекрасне и людма добро населъне краеве, и проћо поредъ едне куле, коя се зове Сталаћъ. Ово е негда было врло яко и лено место близу утока Нишаве у Мораву. Ова кула деспотова немаћаше ништа друго осимъ едне части одъ

*) Изводъ изъ прилога за Гласникъ пр. год.

*) Брокіеръ разуме подъ „Грчкомъ“, судећи по другимъ местима његовогъ путописа, Македонію.

деснахъ зидина. Тако исто на састанку оне две реке има одъ 80 до 100 шайкѣй, коѣ Турцы држе, да превозе конѣ и войску. Триста людѣй чуваю ѣ три месеца: као што ми каза веродостойно лице, коѣ ѣ све видило; а я ништа нисамъ видю, ерѣ они непуштаю да ѣ Христѣяни виде. Одъ поменутогъ Сталаћа, па до по Дунава има сто миля; а нема никаква града ни што друго, осимъ еднога села и едне куће, кою ѣ Синанъ-бей наградио, и едне памѣ на стрмену планине.“

„Одавде удари дужъ Мораве крозъ лепе и добро заселѣне краеве; али самъ имао веома незгоданъ друмъ, збогъ дрва, узбрдица и стрмена. Србѣя има све што ѣ одъ потребе.“

„Докъ самъ ишао крозъ Македонѣю, Бугарску и Рацию, видю самъ гди Турчинъ купи войску, т. ѣ. заповеда да они, коима валя ићи, буду спремни. Мы узпуть ни гди не бы коваковали, гди не бы было Бугара, кои су Христѣяни, и кои намъ казаше да они, кои држе коня за войску, неплаћаю арача и мораю ићи да увеличаю брой турскѣй; а други, веле, плаћаю по педесетъ асприй на главу¹⁾. Причали су ми такође да има капетанъ некѣй, по имену Диземъ-бей, кои чува землю одъ влашке границе па до Црнога мора; Синанъ-бей одъ те границе па до Босне; а Исакъ-бей одатле па до Славонѣе²⁾. Ово су ми казали у Рациѣ, кадъ самъ бы дошао у дворъ деспотовъ; съ тога нисамъ досадъ о томе ништа ни писао.“

„Да се повратимъ на мой путь. Я стиго у едну варошъ, по имену Никодемъ³⁾, у лепомъ и добромъ польскомъ пределу. Ту се задржаваше деспотъ одъ Рациѣ; ерѣ у нѣной околинѣ има свакояке дивлячи и живине. Мы наѣосмо поменутога господара у полю, гди се быаше упутѣю къ рецы да лови. Са нѣмъ быау три детета нѣгова и око педесетъ коняника и еданъ Турчинъ, кои быаше дошао, да му по обичаю иште сына и войску; ерѣ осимъ трибута, кои плаћа; валя му ѣошть да пошлѣ, кадъ султанъ заиште, свога средиѣга сына са ияду или осамъ стотина коняника⁴⁾. Поврѣ тога онъ му ѣ дао и едну одъ свои кѣрий за жену⁵⁾; па ѣошть може и то быти, да ѣе му султанъ и сву землю отети. Рекоше ми да су неки веѣ и говорили султану о томе, но онъ ѣ одговорѣо да овако веѣй добитакъ има, него кадъ бы Србѣя у нѣговымъ рукама была; ерѣ онда валяло бы му ѣ дати коме робу свомъ, и тако онъ одъ нѣ ништа не бы имао. Казаше ми такође да ѣ она войска, што ѣ Турцы купе, одреѣена за Албанию; ерѣ имъ ѣ десетъ илада

людѣй, коѣ су пре тога послали были, кодъ Ларисе, како веле, побѣено.“¹⁾

„Деспоту има око 58 до 60 година; онъ ѣ красанъ човекъ и великогъ стаса. Има три мушка детета и две кѣри²⁾, одъ кои ѣ една удата за султана а друга за грофа цельскогъ. Сынови су му веома лепи; најстарѣемъ може быти око 20, среднѣмъ 16, а најмлаѣемъ 14 година. Кои су година кѣри деспотове, незнамъ.“

„Кадъ онъ (деспотъ) реченомъ посланику³⁾, са коимъ самъ га у полю нашао, пружи руку а тако исто и мени, онда га я полюби у руку, ерѣ ѣ такавъ обичай; а сутра данъ ишао самъ съ посланикомъ у нѣговъ дворъ да му подворенѣ учинимъ, и видю самъ доста нѣгову людѣй; они су веома лепи и, по закону грчкогъ, кога се држе, носе велику косу и браду.“

„У овой вароши видо едногъ епископа и едногъ доктора богословѣе, кои быау послани цару цариградскомъ одъ стране конзилия базелскогъ.“⁴⁾

„Одавде стиго у варошъ, по имену Београдъ, кои припада краю одъ Угарске. Докъ самъ дотле дошао, прешао самъ млогу шуму и млога брда и долине, у коима има доста села и добре ране а поврѣ свега добра вина. Одъ Крушевца приспео самъ у Никодемъ за два дана, а одатле у Београдъ за еданъ и по.“

„Београдъ ѣ у Рациѣ и у лепой околинѣ. Поредъ нѣгову зидова тече съ едне стране велика река, по имену Сава, коя долази одъ Босне, а съ друге долази Дунавъ и прима у себе Саву; и тако ѣ Београдъ при састанку ове две реке. Положенѣ ѣ Београда узвышено. Са сува окружава га на еданъ стрелометъ село едно, коѣ држи одъ Дунава па до Саве. У нѣму — селу — живе Рацияни, кодъ кои самъ на Васкрсѣ слушао службу божѣю на езѣку славенскомъ; они се покоравая Риму⁵⁾ и обреди су имъ црквени као и у насъ.“

„Београдъ, якъ по своме положеню и врло лепъ, има двојке бедеме, кои га окружавая, и разделѣнъ ѣ на 5 градова, одъ кои су три на ономе узвышеномъ месту, о коме самъ мало пре говорѣо, а друга два, озидана едно спрѣу другогъ, леже на рецы; али обадва завесе одъ она три прва.“

„Има и едно мало пристаниште, коѣ може примити 16 до 20 галера; нѣга чуваю две куле, саставлѣне ланцемъ еднимъ; тако ми баръ казиваше, ерѣ ѣ река тако велика, да я ланаць нисамъ могао видити.“

„Капетанъ ѣ града некѣй кавалѣръ арагонскѣй, по имену господинъ Матѣя; а намѣстникъ му ѣ братъ, кога зову господаръ братомъ.“

1) То ѣ 1¼ талѣръ по садашнѣмъ новцу.

2) Осимъ Исакъ-бей сва су друга имена изопачена; а означаванѣ губерниѣ врло ѣ неясно.

3) Ово ѣе свакояко быти Смедерево; како ѣ путникъ до имена „Никодемъ“ дошао, то я не бы могао изяснити.

4) Осимъ коняника давали су Србѣ и пешаке Турцыма у помоѣ; али Брокѣеръ зато неспоминѣ о томе ништа, што се пѣхота ондашня за мало рачувала.

5) Брокѣеръ прошао ѣ 1433-ѣе годинѣ крозъ Србѣю, а Мара млаѣа кѣи деспота Ђурѣа, удала се, по увераваню наши домаѣи исторѣика, за Мурата II. текъ 1435-те годинѣ; како ѣ дакле путникъ догаѣай онай на две годинѣ пре времена ставити могао? или су наши домаѣи извори погрешни, или ѣ онъ, што ѣ вероватнѣе могао само чути да се удаа та онда спремаа, па ѣ, небудуѣи добро извѣстенъ, као свршену стваръ забележѣо.

1) Управо те исте годинѣ 1433-ѣе славный юнакъ Скендербегъ, започео ѣ противу Турака онаѣ отравитѣй рать, коѣ ѣ Мурату последнѣ дане живота потавнио. Брокѣеръ споминѣ при описиваню свога задржаваня у Ђдрену, да ѣ 3000 србски коняника подъ управомъ Ђурѣевогъ сына те исте годинѣ за Турке воевола.

2) Ово ѣ ново сведочанство да ѣ неосновано потврѣванѣ Диѣрена, по коме ѣ деспотъ ѣошть и треѣу кѣрь, Ђелисавету, имао, кои ѣ, како вели, за Арбанасу, Алексеу Шпана, удата была.

3) Ово ѣ быо посланикъ мѣланскѣй, коѣ ѣ по особитоѣ мнѣѣ цару у Ђдрене ишао я съ Брокѣеромъ се крозъ Србѣю повратио.

4) Оваѣ ѣ конзилѣумъ, покушао да измири источну цркву са западномъ, па ѣ тѣмъ посломъ и поменутѣй епископъ у Цариградъ путовао.

5) То бы се могло на какву обштинѣ Дубровачку однети, кои су у оно време у Београду велику трговину водили.

„Расіяни не улазе никако у градъ; ерѣ онъ е у рукама господара одъ Угарске, кои га е добио пре четири године одъ деспота сръбскогъ. Онај му га е зато дао, што се бојао да му га Турци неотму као и Голубацъ, кога е губитакъ велика штета за христјанство, а за Београдъ би јоштъ већа была, ерѣ онъ може да прими петъ до шесть илада коняника.“

„Казиваше ми да и у граду и у вароши има доста артиљрије. Међу топовима које самъ у граду видіо, была су особито три знаменита; два су одъ два комада, а трећій е већій одъ свиоу, које самъ ја игда видіо:¹⁾ онъ има 42 палца ширине одкудъ каменъ улази²⁾; но ми се учио кратакъ спрамъ дебљине своје.“

„Исто тако видіо самъ шесть галера и седамъ галиота, које бияу на Сави исподъ онога града, у коме живе Срби. Ови не улазе никако у остала четири града.“

„Причали су ми люди, кои знаду да деспотъ има едну варошъ по имену Найбергъ³⁾, која има златне и сребрне руде, које му на годину по двеста илада дуката доносе. Да му нис тога, ја држимъ, да би онъ давно изъ своје земљѣ истеранъ био.“

„Турци држе и поменути градъ, Голубацъ на два дана исподъ Београда. Казивали су ми, да е то јакъ градъ; али се може лако обесети и топовима и другимъ справама бити, а може се чувати да му, осимъ съ великомъ штетомъ, и помоћъ недође. Турци држе ту сто лађиј, и могу прећи у Угарску кадъ имъ се годъ допадне; ерѣ њи у околини ништа не смета. Капетанъ му е онај Синанбей, о коме самъ напредъ говорио.“

„Съ друге стране Саве, спрѣчу Београда, има на Дунаву у Угарској, замакъ и лепа варошъ, која припада деспоту одъ Расіе. Онъ јо е одъ цара добио са више други места, која му педесетъ илада дуката годишнѣ доносе. Тиме е деспотъ обвезанъ да буде царској човекъ; али онъ опетъ више зависи одъ султана но одъ цара.“

„Другій данъ по моме долазку у Београдъ видо гди дођоше одъ прилике 25 людіј, оружаны по обичаю земљѣ, да ту остану у гарнизону; и кадъ запыта, какви су то люди, рекоше ми, да су Немцы издалека; а заръ, реко, не би могли Угри или Срби градъ чувати? Но што се Срба тиче, казаше ми, да они у градъ не улазе зашто су подчињени и платежни Турцѣма; а Угри њи се кажу, толико бое, да не би смели чувати града противу све њиове силе. Осимъ овога града царъ нема никаквогъ другогъ на Дунаву, да би могао прећи (у Турску) или се повући натрагъ, кадъ би му нужно било.“⁴⁾

¹⁾ Топови били су онда одъ необичне величине. Кадъ в Муамедъ II Цариградъ освојо, топови су се у месту дили и са ђулетиња одъ двеста фунтій пуњива. Год. 1717-те нашао е принцъ Евгениј у Београду еданъ, двадесетъ и петъ стопа дугачакъ топъ; за њга употребљавана су ђулади одъ сто и десетъ фунтій, а барута му е требало педесетъ и две фунте,

²⁾ У оно време была су ђулета топовска одъ камена; съ тога и употребљавана Брокјеръ овај изразъ: „одкудъ каменъ улази.“

³⁾ Найенбергъ не може ништа друго бити но Найбергъ, немачкій преводъ старогъ рудокопногъ места сръбскогъ, које наши домаћи извори подъ именима; Ново-брдо, и Новоградъ спомину, а можда се то и на Рудникъ, ондашній Сребрнъ, Сребрни, Сребринъ, односи.

⁴⁾ После овога приповеданя прелази Брокјеръ на планъ, по коме би Французи и Немцы Турке у саюзу напасти могли, и примѣчава томъ

В Е Ш Т А П Р Е В А Р А.

Едномъ у вече дође у едну најболю гостіоницу, еданъ добро одевеный путникъ. Наскоро затимъ седне за постављный асталъ да вечера. Но текъ што е првый залогай узео, кадъ почне укати и уздисати. На лицу држаше белу мараму и рече, да већъ има 14 дана, како страда одъ люте зубоболъ; да е сва средства употребљаво, али узалудъ. Наравно, да су га сви присуствуюћи јако сажалъвали. За малочасъ ступи у гостіоницу јоштъ еданъ путникъ. Овај заиште чашу пива и мирно се посади у еданъ край. И онъ наравно примѣти уканъ одъ зубоболъ страдајућегъ путника. Извѣсти се о узроку, и кадъ е дознао, обећа одма помоћъ. Онъ извади изъ своје лепе кутије, коју е у цепоу носио, мало чисто савіене златне артије, развје исту и рекне: „Господине, поквасите мало врѣ прста, замочите га у овај бѣлый прашакъ и метите на покваренъ зубъ!“ Онај учини као што му е речено и мало затимъ повиче: „О, како ми е! Савъ ми е болъ минуо! неболи ме зубъ выше нимало! Ја самъ сасвимъ здравъ.“ Одма онъ даде лъкару томе еданъ талиръ и принуди га, да съ њимъ еде и пије. То непотрае дуго, кадъ навале сви гости с' томъ молбомъ, да њимъ прода одъ оногъ прашка. Лъкаръ се даде напоследку умолити и прода за часъ до 50 завитакка, по скупе новце.

После неколико дана дозна се, да е то была само лепо измышљена превара, ерѣ су она два путника у договору били између себе. Бѣлый прашакъ ништа друго нисе био, него — састругана креда! Разуме се по себи, да су купцы, доцнѣ лепо изсмејани били, што су се тако лако дали преварити.

Д. И. П.

ЗАГОНЕТКА.

(прев. изъ Шилера.)

Кућа ми е одъ камена,
Гдѣ скривена ђутимъ;
Ал' излазимъ кадъ ме зовешъ
Ты са гвождѣмъ лютимъ.
Съ почетка ме едва видишъ,
Мала самъ и слаба,
И уздисай еданъ само
Може ме да свлада.
Прождере ме капля воде;
Али кадъ надвладамъ,
У побѣди ја се снажимъ
И све већа ја самъ.
Кадъ се силне мое сестре
Јоште самномъ сдруже;
Страовита ја постанемъ
Тад' ми многи служе.

пнѣлкомъ, да би њмъ се Ђурђе Бранковићъ, које е вештъ войвода, са 40.000 коняника драговољно придружио. Овај знаменитый брой не треба нимало да нисъ изненади; ерѣ и ако е Србија онда здраво стесњена была, ратъ се съ коняницѣма поглавито водіо, а в конѣи су се онда у Србији више неговали но данасъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Изъ Крагуевца еданъ дописатель явля, да тамо театръ све выше и выше напредуе, и добровольномъ друштву кое представя, служи на честь и похвалу, што се тако неморимо на томе лепомъ предузећу труди и стара. Исто тако одъ стране вароши примаю се и посѣщтаваю сва представленія съ одушевленѣмъ. Кадъ се „смртъ Дечанскогъ“ представляла, было е тако много света да се нѣ могло све сместити у сали представленія. Читалиште е такође добро уређено и у свему напредуе, но што е найновѣ, и на што бы требало и остале вароши а нарочито Београдъ да се угледа, то е, да Крагуевацъ ноћу свое улице осветлява — и на свакомъ ѡшкку има по еданъ сталанъ фенѣрѣ.

— Госп. Илія Гарашанинъ и г. Мариновићъ бавивши се одъ дужегъ времена у морскимъ купатилама у Дѣпу и при излогу светскомъ у Паризу, повратили су се прошле неделѣ у Београдъ.

— Госп. Алекса Јанковићъ чл. Совѣта после краткогъ путована у Бечъ присѣо е у Београдъ.

— Госп. А. Јовановићъ издатель „Србски Споменникъ“ задржава се одъ неколико дана у Београду.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Ствари на бойномъ полю стое онако, како се неможемо брзомъ миру и изравненю надати. Светъ е већ почео ладити спрамъ новости, али ратујоће силе све съ већимъ одушевленіемъ продужую свое задатке. Видили смо да ни летнѣ врућине, ни есенѣ кише, ни зимни мразови, немогу препречити да една или друга страна одустане, и озбиљно о миру почне радити. Пропастъ црноморске руске флоте, нѣ ни еданъ коракъ ближе миру довела, и види се јасно да саюзници настое да Кримъ заузму, и да справе за нову флоту руску у Николаеву разоре. Јошть единако француска војска навози се у Марзелию, и јошть единако регрутираю Руси нову војску. — Саюзници помоћу свое флоте могу све приморске градове еданъ по еданъ освоити, али немогу у свакомъ томе основномъ граду, оставити толико војске да ѣй може сачувати. И свака таква посада нѣ сигурна одъ руске војске, нарочито онда кадъ су бурѣ, и кадъ флота мора да себи закљонъ тражи у каквомъ пристаништу, или онда кадъ се море съ крава закрзне. Саюзници пакъ немисле никако да са своіомъ војскомъ удаде се одъ мора и да иду у дубину Русіе, ерѣ они добро знаду, што далѣ у Русію иду, тимъ е Русима побѣда извѣстнја. Ньюва е цѣль са блокиранѣмъ морски обала, Русин шкодяти, и може бити многогодишњомъ таквомъ штетомъ нѣну трговину срушити, и тимъ е принудити да пристане на мирѣ, како они за добро нају. И тако овај ратъ свршиће се по свой прилици ондѣ гдѣ се и започео т. е. на ушћу Дунава и у Криму.

— Едне новине пишу: да одъ како е южна страна Севастополя узета, између прайскогъ и рускогъ двора траю единако неки тайни договори. Прайска настоявала е да Русіа прими оне четири точке пре него што бы саюзници јошть какво зактеванѣ придодали; тога е миѣнја и графъ Неселрода,

а и сама царица руска дѣйствуе, да бы се што пре путь къ честномъ миру пронаћи могао; съ друге стране пакъ великій князь Константињъ, предводећи старо-руску или московску партаю, дѣйствуе да Русіа ни одъ чега непопусти, него да се са своѣмъ снагомъ продужуе оно што е царѣ Никола започео.

— Одъ 6. Окт. изъ Цариграда являю о Криму: да е 1 Окт. сва саюзна војска предузела путь и машира далѣ у унутрашность Крима, узевши са собомъ ране на три дана. Русин укланяю имъ се свуда, и за собомъ руше мостове и кваре све путове, кое саюзници идући за њима поправляю и ситнымъ каменѣмъ насыпаю, како ће и у случаю кишњогъ време. на моћи се съ њима служити.

— О Карсу являю: да е изъ Ерзерума послано тамошнѣмъ гарнизону, кое е обсађено на 12 хиљада коња ране и други потреба.

— Енглеске новине пишу: да и една и друга војска гледе сада само то, да добре и сигурне квартире за војску нају, а по своей прилици избегаваю решителну битку. Русин неће оставити Кримъ безъ јоште велики боева, ерѣ да су мислили оставити га, оны бы одма изашли како е южна страна Севастополя пала, а не-бы ни нашто чекали. Князь Горчаковъ и кадъ бы са свимъ быо одъ саюзника обколѣнъ, могао бы се надати да ће се моћи одржати донде, докъ му не-бы помоћ преко Перекопа дошла; а кадъ бы хтели саюзници, да имаю војске у Кибурну и кодъ Херсона да прете Перекопу, да имаю логоръ кодъ Черне и Балаклаве, да држе гарнизонъ у Керчу и у Таману, да чуваю освоєну часть Севастополя и Евпаторію, и кадъ бы хтели да при томъ опетъ обколе князь Горчакова, онда бы занста морали имати јоште двапутъ выше войска у Криму, него што сада имаю.

— Найновѣ извѣстје изъ Карса явля: Да е князь Бобутовъ добио у помоћ нови 14. хил. войника, и да се спрема на ново да юриши на Карсѣ. И многи се сумняю да ће послана рана моћи у обсађеный градъ Турцима унешена бити.

— Одъ 4. Окт. являю изъ Крима: да се Русин на сѣверной страни Севастополя све већма утврђую; и да су сва утврђеня са якимъ шанцевима скопчали, посредствомъ кои шанцева све тврдиѣ имаю међъ собомъ сигуранъ саобраштај.

ОГЛАСИ.

Кодъ долеподписаногъ налази се у дућану према великомъ зданию, доктора Поппа „Анатеринска вода“ за зубе, цѣна е одной бутели као и на месту 4. цванцыгера; исто тако има и док. Поппа прашкова за зубе, цѣна е одной кутіи 6. гроша као што се и на месту, у Бечу, продае.

НАСТАСЪ НАКНѢ.

— У книгопродавниці Саре удове Возаровића, налазе се на продаю по слуштеной цени: Басне, Совѣти здравогъ разума, и Етике Доситея, кое е Возаровићъ изъ књига Доситеемъ печатаны точно препечатао, а тако исто налази се и забавника Дим. Давидовића, и прочи разны књига све по слуштеной цени.

Одгонетка у бр. 85, — беле, ербо беле више има. — рђавъ (калпъ) новацъ. — перо. —